

NESRETAN SLUČAJ U SPORTU - OD ANTIČKE GRČKE DO SUVREMENOG UGOVORA O OSIGURANJU SPORTAŠA

Bartulović, Željko; Vuković, Hrvoje

Source / Izvornik: **Pravna regulativa usluga u nacionalnim zakonodavstvima i pravu evropske unije : XIX Majsko savetovanje, 2023, 225 - 244**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

<https://doi.org/10.46793/XIXMajsko.225B>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:250535>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-31**

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

XIX МАЈСКО
САВЕТОВАЊЕ

ПРАВНА РЕГУЛАТИВА УСЛУГА У НАЦИОНАЛНИМ ЗАКОНОДАВСТВИМА И ПРАВУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

УРЕДНИК:
Драган Вујисић

Крагујевац
2023.

*Др Жељко Бартуловић, редовни професор
Правног факултета Свеучилишта у Риједи
Др Хрвоје Војковић, доцент
Gras Savoye Croatia д.д., Willis Towers Watson Group*

*УДК: 796-051.1:368.9
DOI: 10.46793/XIXMajsko.225B*

НЕСРЕТАН СЛУЧАЈ У СПОРТУ – ОД АНТИЧКЕ ГРЧКЕ ДО СУВРЕМЕНОГ УГОВОРА О ОСИГУРАЊУ СПОРТАША

Резиме

У првом дијелу овог рада аутори обрађују сачувани антички извор о несретном случају у спорту у другом говору Антифонове тетралогije као доказ постојања додирних тачака ондашњих правних промишљања и спорта. Поставља се питање не/одговорности спорташа који је узроковао смрт другог спорташа на вјежбалишту. У другом дијелу рада анализира се сувремено осигурање спорташа од посљедица несретног случаја, обвезност и добровољност осигурања, права и обвезе уговорних страна, карактеристике уговора о осигурању, склапање уговора, осигурљив интерес, ризик и сл.

***Кључне ријечи:** незгода у спорту, Антифон, уговор о осигурању спорташа, елементи и склапање уговора, осигурљив интерес.*

1. Повијесни увод – смртна незгода на вјежбалишту у Атини

Натјечања људи у њиховим способностима и вјештинама вјеројатно су стара колико и људско друштво, особито у одмјеравању борбених вјештина. Спортска натјечања у еуропској култури појавила су се у старој Грчкој гдје су се од 734. г. пр. н. е. сваке четири године одржавале олимпијске игре. Уз поштовање богова промовирала се физичка спремност и спретност те здравље људи што је јачало карактер и етичко понашање (*mens sana in corpore sana*). Забрана ратовања у доба игара јачала је идеал мира. Спорт је имао и социјалну сврху групне кохезије појединих група или полиса. У средњем вијеку, уз народне игре натјечатељског карактера, турнири у надметању оружјем били су

привилегија племства. То је потрајало до 19. стољећа и кулминирало обновом олимпизма.¹

Повреде су сигурно пратиле натјечања од њихових почетака. Претпоставка је како у тим случајевима није постојала накнада штете за повреде коју спомињу најстарији закони Старог Истока. Тако Хамурабијев закон из 18./17. ст. пр. н.е. уз принцип талиона познаје и плаћање трошкова лијечења за повреду у тучњави.² Можда је кривац кажњаван ако је до несреће долазило нечасним поступком. У средњем је вијеку француски краљ Хенрик II смртно рањен у витешком двобоју 1559., а енглески краљ Хенрик VIII рањен на турниру 1524., али није било одговорности или накнаде штете.³ Барбарска права кажњавала су повреде (и смртне) новчаном казном.⁴ Повеља краља Беле IV загребачком Градецу из 1242. прописује новчану казну у корист града, плаћање накнаде и лијечења оштећеном, док, занимљиво, посебно нормира смрт ако је *нетко убио неког у игри (nisi quis in ludo) без промишљене зле намјере*. Могуће је казуистичко тумачење што значи да су познавали смрт у натјечателској игри, али одредба се може тумачити и шире, на све случајеве без зле намјере. То, зато што у средњем вијеку нису познавали прецизно дефинирање појмова у казненом праву као данас (нпр. намјера, нехат, нужна обрана и сл.).⁵

Антифон, атенски говорник (*логограф*), рођен око 480. год. пр. Кр. први је објавио судске говоре.⁶ Познато је 15 говора, од којих 12 чине три тетралогије. Остала три су аутентични говори у случајевима убојстава. Тетралогија садржи четири говора (оптужбе, обране, одговор тужитеља и одговор оптуженог) у измишљеним парницама. Друга тетралогија расправља о случају смрти на вјежбалишту те нас упознаје са атенским поротним судским поступком и

¹ Војковић, Х., *Уговор о осигурању спорташа од посљедица несретног случаја*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, год. 56, бр. 2/2019, стр. 333-334.

² Бартуловић, Ж., *Повијест права и државе (I. дио - Опћа повијест права и државе)*, Ријека 2014, стр. 30, чл. 206.

³ Види Хенрик II, француски краљ, https://hr.wikipedia.org/wiki/Henrik_II.,_francuski_kralj_i_Henrik_VIII._Tudor Homouniversalis, <https://vojnepovijest.vecernji.hr/vojna-povijest/henrik-viii-tudor-homouniversalis-1416796>, прегледано 12. 04. 2023.

⁴ Види франачку *Lex Salica* и лангобардско право, Бартуловић, *Повијест*, стр. 57 и 62.

⁵ Маргетић, Ј., Сиротковић, Х., Бартуловић, Ж., *Врела из правне повијести народа СФР Југославије*, Ријека 1989, стр. 34; Маргетић, Ј., Апостолова Маршавелска, М., *Хрватско средњовјековно право, врела с коментаром*, Загреб, 1990., стр. 56; Бартуловић, Ж., *Повијест хрватског права и државе*, Ријека 2008, стр. 9.

⁶ Како је то било често име није сигурно ради ли се о једној особи. Тукидид пише да је он један од најмудријих говорника, а Ксенофонт спомиње софисту Антифона, критичара Сократа. Симендић, М., *Антифонтове политичке идеје: једна реконструкција*, Годишњак Факултета политичких наука, Универзитет у Београду, год. XV, бр. 26/2021., стр. 59-60, <https://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/FPN-Godisnjak-26-2021.pdf>.

важном улогом реторике. Упозорава се на казненоправни аспект случаја, а не грађански (одштета) или уговор о осигурању у спорту, који је продукт сувременог права те се анализира у другом дијелу рада.

Солон од 594. г. пр. н. е. проводи реформе и уводи највиши суд *Хелијау* с 6.000 ждријебом бираних судца. Судило се у вијећима (*дикастерији*) од 201, 501 до 1.501 грађана поротника, овисно о тежини дјела, бираних коцком да би се спријечила корупција, а судило се на отвореном како би богови надгледали правду, а злочинци не би окужили поштене суце. Код приватних тужби (*дике*) поступак покреће оштећени грађанин, овдје отац убијенога. Чланове обитељи заступа отац обитељи, а робове господар. Због поротног суђења потребно је суце увјерити у исправност аргумената па су се појавили говорници. Разликовали су се *синегори*, грађани рођаци или пријатељи странака који су заступали без накнаде што се сматрало часним. *Логографи* су састављали говоре уз наплату што се сматрало нечасним па су се тиме бавили углавном странци (*метеци*).⁷

Расправа почиње говором тужитеља:⁸ (1) *Када постоји сугласност о чињеницама, предмет је већ унапријед ријешен било законом било изгласаним одлукама које уређују живот града... ако је ријеч о неслагању, на вама је, грађани, да у томе пресудите... Мој син је... добио ударац копљем у слабине на вјежбалишту те је одмах умро. Не оптужујем младића да је убио намјерно, већ ненамјерно (из нехата), (2) али несрећа, што ју је проузрочио, није због тога ништа мања за мене (као... да је то намерно хтео). Молим вас да... искључивши убојцицу из мјеста (протерајте)... не допустите да цијели град буде проклет због њега.*

Тужитељ тврди да особа одговара за сваки чин који је проузрочио ако је друштвено опасан, тзв. *погрешка (хамартиа)*. У случају убојства, разликује се намјерно и ненамјерно дјеловање. Нехотично се кажњава прогонством починитеља да не би *упрљао* град и навукао на суграђане осуду богова. Грци су чак познавали институт нехата (немар).

Слиједи говор обране: (1) *...једино несрећа и велика нужда силе најмирољубљивије људе да се појаве пред судом... да говоре и дјелују против своје природе... (2)... немам се камо утекнути него вашем милосрђу... јер је изглед који се жели дати чињеницама повољан за оне који су вјешити ријечима... (3) ...Овај младић, не због обијести или неумјерености, него бацајући копље на вјежбалишту заједно са својим вршњацима, бацио је додуше, али уистину није убио никога, него се, погрешком другог, који је крив сам себи, нашао и нехотице оптуженим. (4) Да је копље бачено изван игралишта које му је било додијељено... не бисмо никако могли утврдити да нисмо убојцице; али (убијени) младић док је трчао, поставио се у поље гдје је копље летјело и изложило му*

⁷ Бартуловић, *Повијест права и државе...*, стр. 40, 43 и 46.

⁸ Пријевод према Маргетић, Л., *Опћа повијест права и државе*, Ријека 1988, стр. 32-35. У заградама се користи српски пријевод Здравковић Зистакис, А. у *Софисти 3: Тетралогије /Антифон*, Београд 2018, стр. 48-60.

своје тијело... (и зато смо ми сада оптужени за нешто за шта... нисмо одговорни) (5) (убијени) младић за којег је доказано да није био непомичан... и да се намјерно поставио према лету копља, погинуо је због своје... погрешке... (6) ...ријеч о нехајном убојству; према томе, одлучујуће је за питање тко је убојица утврдити о чијој се погрешки ради... (они што својом вољом нешто чине или им се нешто деси због сопствене воље, сами постају узроци оног што им се дешава) (7) Мој син није починио никакве погрешке... већ се придржавао постављенога реда... (већ су му наредили да тренира) (8) ...жртва... није изабрала мјесто гдје је то могла учинити без опасности да буде погођена (изишао је изван за то одређеног места)... несрећу... је изазвала нехотичном (ненамерном) погрешком... (Ми се овоме не радујемо, нити смо тако нешто желели... патимо заједно с његовом родбином... нас ослобађа оптужбе, а њега, због грешке... праведно кажњава) (9) ...и закон нас проглашава невиним јер забрањује и праведно и неправедно убојство... Властита погрешка жртве ослобађа оптуженога чак и од тога да би убио нехотице, а како тужитељ не тужи за хотимично убојство, тужени је ослобођен од обојега (било с предумишљајем или из нехата)... (11) Смитујте се... невољи која се догодила овом дјетету без његове погрешке и непредвидивој несрећи мене, јаднога старца... (12) Поштујте милосрдност као што то захтијевају чињенице; поштујте правду; ослободите нас...

Грцима је, као и у данашњем праву, важно утврдити правно релевантне чињенице у сврху одређивања узрочне везе догађаја. Антифонова излагања су поучна иако су за данашњу знаност дијелом наивна. Ондашње странке пред судом, који је могао имати више стотина грађана судца, требале су придобити њихову наклоност, користећи се реториком која се служила и мање релевантним околностима и емотивним приступом како би утјецале на суце.

Тужитељ има право на одговор: (1) (...овај човек доказује... да... нужност све људе приморава да говоре и да се понашају супротно својој природи...) (2) (Зато сам говорио тако кратко, уместо да сам говорио много више)... (3) ...тражим... да се не дате завести перфидном и лажном суптилношћу њихова говора... (4) (Уверљивост постаје уверљивија од саме истине док се истина казује искрено, те се тако чини као слабија)... (5) Толики је ступањ његове дрскости и бестидности... да онај који је ударио и убио није наводно ни убио ни ранио, а... онај који није дотакнуо копље... пробио сам себи своје слабине (...)) (6) (Мог сина је у том тренутку позвао тренер да покупи копља)... (7) (Било намерно, било случајно – убише ми дете.) ...зато што је убио нехотице он је ипак убио... а ипак потпуно нијече убојство и чак лажно тврди да га не осуђује закон који забрањује убити праведно или неправедно... (8) ...ако није ријеч о божјој провидности, ради се... о погрешки па је праведно да она постане несрећа за онога који је згријешо. Ако је пак ријеч о посљедици и проклетству којим су богови жигосали починитеља... није на нама да се противимо божјим намјерама. (9) ...(И када нам каже како несреће треба да задесе оне што су грешке починили, а не оне што нису, он у ствари говори у нашу корист.) (10)

...Ако претпоставимо да мој син, зато што је бјежао пред копљем умјесто да стоји на мјесту, заслужује да га се назове убојицом самога себе, ни (оптужени) младић није невин... Убојство је... њихов заједнички чин; мој син... кажњен је далеко више него што заслужује његова грешка, а... помагач погрешке учињене против невинога, да избјегне сваку казну? (11) (...јер ћете ослободити људе који су починили богохулно дело) Осуђујући оптуженога, кажњавајући га изопћењем прописаним законом, ви се, грађани и суци, ослобађате сваког приговора; ако га ослободите, ви постајете одговорним (12) ...

И у овом дијелу тетралогије, уз образлагање правних чињеница, апелира се на осјећај код судца што није непознато и у модерном праву држава које имају поротно суђење. У тексту се позива и на могућу одговорност тренера који је активно судјеловао у ланцу догађања, али без детаљне разраде те околности.

Расправа завршава одговором обране: (1) *...наш противник, сав занесен у оптужбу, није разумио моју одбрану. Али ви... знате да странке просуђују себи у прилог... треба да побожном упорношћу распознате оно што се доиста догодило... (3) ...убојицом не постаје на темељу туже оптужбе, него треба да постоји и пресуда... (4) Тужитељ се жали да је његов син оклеветан као убојица... али не, не одговара на доказивање... како се поставио под ударац копља, он је погинуо не као жртва мог сина, него као своја властита жртва јер није остао мирно на свом мјесту у тренутку своје смрти... ако је то учинио по налогу роба-наставника, тај би могао бити назван убојицом... (6) ...ако је жртва погинула зато што је тужени бацио копље, сви судионици вјежбања требали би се сматрати суучесницима... (7) Уосталом, није само погрешка на терет жртве, него и недостатак пажљивости... Онај који је видио друге како бацају копље, могао се лако чувати од тога да не буде погођен... (8) (Што се закона тиче на који се ови људи позивају, њега треба величати; исправно и праведно кажњава ненамерне убице нежељеним казнама. Мог сина, међутим, који није начинио никакву грешку, било би неправедно казнити... Довољно му је да носи бреме својих грешака.) (9) (...онај што је пак невин осуђен на смрт за убиство, он ће се стално враћати у мисли оних који су га осудили), (10) (...)* Ослободите нас јер ми нисмо узрочници-кривци убојства.

Сличном емотивном аргументацијом обране завршава расправа. Антифон као реторичар, али с познавањем правне проблематике износи аргументе оптужбе и обране, не дајући коначан одговор који би донио превагу у доношењу одлуке. Сили анализира значење неких правних термина.⁹ Росети указује на мајсторство аутора који успјешно наводи аргументе обје стране не откривајући која ће превагнути у намјери да се онемогући свака претпоставка за

⁹ Sealey, R., *The Tetralogies Ascribed to Antiphon*, Transactions of the American Philological Association (1974-2014), 114, 1984, стр. 71-85, https://www.jstor.org/stable/284140?read-now=1&seq=15#page_scan_tab_contents; Carawan E., *The Tetralogies and Athenian Homicide Trials*, The American Journal of Philology, vol 114, no. 2/1993, pp. 235-270.

Жељко Бартуловић, Хрвоје Војковић, Несретан случај у спорту – од античке ГРЧКЕ до савременог уговора о осигурању спорташа (стр. 225-244)

*недвосмислено решење... где се читаоцу нуди улога виртуалног судије.*¹⁰ Можда Антифон не даје свој суд јер, како упозорава Симендић, јер даје предност природним над људским законима: *...људска правда понекад гура све укључене у вечно надметање где стране једна другој наизменично наносе штету, а праведност закона није довољна да пружи задовољавајућу заштиту онима који их се придржавају.. јер се до победе у парници долази због речи.*¹¹ Чоколић сматра да је Антифон први увео разликовање убојства с намјером (умишљај, *фóнос хекίσιος*) и нехајног убојства (нехат, *фóнос акίσιος*).¹²

2. Савремени уговор о осигурању спорташа од спортских озледа у Хрватској

Спорт носи и опасност од озледа.¹³ У години дана 1,8 % Нијемаца претрпјело је озледе у промету, а спортских незгода одраслих 3,1%.¹⁴ Ризик доводи до потребе уговорног осигурања штета. Амерички осигуратељи пишу да трошак спортских озледа досеже билијун долара годишње.¹⁵ Уговор треба санирати и умањити неповољне финансијске учинке. Компаративном и индуктивном методом задан је грађанскоправни оквир осигуратељне правне заштите унутар хрватског права.

Осигурање спорташа од спортских озледа на хрватском тржишту осигурања још је ријеткост. Подударни увјети осигурања указују на мали интерес осигураватеља због неорганизиције спорта и недостатних улагања. Уговор се, за разлику од Еуропе, често закључује уз спонзорство осигуратеља за маркетиншку промоцију као протучинидбу.¹⁶ Уговори нису специфицирани код Хрватског уреда за осигурање и дио су неживотних особних осигурања, скупине осигурања од незгоде - 01.02 *Осигурање особа од посљедица незгоде у*

¹⁰ Росети, Л., *Рехабилитација софиста: не више "рђави учитељи"?*, Зборник Матице српске за класичне студије, бр. 8/2006, стр. 30-31. https://www.maticasrpska.org.rs/stariSajt/casopisi/klasicne_studije_8.pdf.

¹¹ Симендић, М., *нав. дело*, стр. 69, <https://www.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/FPN-Godisnjak-26-2021.pdf>.

¹² Чоколић, А., *Како је настало одвјетништво (и тко су били највећи одвјетници античког свијета)*, Гласник адвокатске коморе Војводине, год. 86, књ. 74, бр. 5/2014, стр. 298 и 304. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0017-0933/2014/0017-09331405295C.pdf>.

¹³ Ђурковић, М., *Хрватски спортиши осигурани само спонзорским уговорима*, Свијет осигурања, бр. 1/2007., стр. 24. О свему више у Војковић, *Уговор*, стр. 334-337.

¹⁴ Schneider, S. et al., *Sports injuries: population based representative data on incidence, diagnosis, sequelae, and high risk groups*, British Journal of Sports Medicine, 40, 4/2006, стр. 334, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2586164/>

¹⁵ Просо, М., *Спортско осигурање*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, год. 47, бр. 2/2010., стр. 416.

¹⁶ *Исто*, стр. 415.

моторним возилима и при посебним дјелатностима¹⁷ па се не може утврдити точан износ зарачунатих премија.

У иноземству дјелују специјализирани осигуратељи, у Шведској је 90% спорташа осигурано код истог осигуратеља.¹⁸ У Њемачкој спортски савези закључују оквирне уговоре за чланове савеза. *Лојдов синдикат 3334 Sportcover* основан у Аустралији 1986. у кратком времену осигурао је више од два милијуна спорташа.¹⁹

Осигурање спорташа од посљедица несретног случаја у хрватском праву нема карактер обвезног осигурања већ се темељи на начелу добровољности. *Закон о спорту*²⁰ не регулира осигурање без обзира на актуалност теме и спортске успјехе. Свијест о потреби обвезног осигурања је ниска и тек се предлаже инкорпорирање законске препоруке *de lege ferenda*.²¹

Француска је увела обвезност осигурања у случајевима натјецатељских спортских приредби, правну заштиту за случај спортских озледа и осигурање од грађанскоправне одговорности осигураника за случај да је узроковао штету трећој особи тијekom бављења спортом.²² Несклапање осигурања подлијеже казнено- и грађанскоправним санкцијама.²³

Режим обвезног спортског осигурања постоји у Србији. Спортске организације дужне су склопити уговор о осигурању врхунских спорташа од ризика тјелесне озледе увјетоване несретним случајем за вријеме практикурања спортске активности.²⁴ Тај концепт је рестриктиван и омогућује заштиту само врхунским спорташима. Мићовић сматра бољим да се умјесто спортског резултата за критериј узме чињеница професионалног бављења спортом, а од рангирања према резултатима може овисити сума на коју се уговара осигурање.²⁵

¹⁷ Хрватски уред за осигурање, *Тржиште осигурања у Републици Хрватској 2017*, коловоз 2018, стр. 42-44; Стипић, М., *Осигурање с основама реосигурања*, Сплит, 2008, стр. 91; Правилник о распореду врста ризика по скупинама и врстама осигурања односно реосигурања, Народне новине, бр. 23/2016, 27/2016.

¹⁸ Aman, M.; Forssblad, M.; Henriksson-Larsén, K., *Insurance claims data: a possible solution for a national sports injury surveillance system? An evaluation of data information against ASIDD and consensus statements on sports injury surveillance*, *BMJ Open*, vol. 4, no. 6/2014., стр. 1, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4067892/>

¹⁹ Ђурковић, М., *Много ризика, мало осигурања*, Свијет осигурања, бр. 2/2007, стр. 49.

²⁰ Закон о спорту, Народне новине, бр. 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16.

²¹ Просо, М., *нав. чланак*, стр. 424.

²² Gerald, S., *Puissance sportive et ordre juridique étatique: contribution à l'étude des relations entre la puissance publique et les institutions privées*, L.G.D.J, Париз, 1990, стр. 319.

²³ Чл. 321.-331. Закона о спорту, Француска, 1962.

²⁴ Закон о спорту, Србија, Сл. лист, бр. 2/07.

²⁵ Мићовић, М., *Спорт и осигурање*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, 49, бр. 4/2012, стр. 741-749.

3. Права и обвезе уговорних страна

Уговори о осигурању нису правно ваљани ако осигурани ризик не карактеризирају одређена својства. Осигурани ризик с обзиром на последице мора припадати категорији, тзв. *чистих ризика*, а не шпекулативних.²⁶ То је ситуација с двије опције, да се штета догоди или не, а код шпекулативног могуће је остварење профита или губитка.²⁷ Чист ризик мора кумулативно испунити ове критерије: (1) мора постојати велик број јединица изложених ризику; (2) остварење ризика (штета) мора бити изненадно, неизвјесно али вјеројатно и ненамјерно; (3) ризик (штета) мора бити одредив и мјерљив; (4) остварени ризик (штета) не смије бити катастрофалан; (5) вјеројатност остварења ризика (штете) мора бити калкулабилно; (6) ризик мора бити појединачан.²⁸

Ови елементи произлазе из *начела осигурљивог интереса*, да у случају настанка осигураног случаја (штете) осигураник мора претрпјети финансијски губитак или неку другу штету, а не остварити профит. Исплаћена осигурнина треба омогућити поправљање штете до њене стварне вриједности. Инкорпорација овог начела у уговор омогућује мјерење штете *in concreto* те има за сврху превенцију игара на срећу. Модел „мјерења ризика (штете)“ упућује на круцијални критериј диференцијације ризика с обзиром на чињеницу да ли је осигуратељ у могућности утврдити величину ризика, тј., осигуратељног покрића. Осигурљиви су ризици за које се може утврдити величина и ступањ покрића, а то су: особни ризици, ризици од одговорности и имовински ризици.²⁹ Посебна претпоставка ваљаности уговора захтјев је да предмет осигурања могу бити само *појединачни чисти осигурљиви ризици*, сукладно најдубљим побудама уговаратеља.

За уговаратеља осигурања темељем законске одредбе и уговорне стипулације настају *обвеза потпуне и тачне пријаве* те *обвеза плаћања уговорене премије у предвиђеним роковима*.³⁰ Уговаратељ је дужан обавијестити осигуратеља о промјенама околности важних за оцјену осигураног ризика. Закон утврђује дужности осигураника, особито *обвезу спрјечавања осигураног случаја, ограничења штетних последица* и спасавања те придржавања заштитних мјера. Нормирају се и друге специфичне обвезе осигураника у ситуацији настанка осигураног случаја, нпр. дужност да обавијести осигуратеља о наступу осигураног случаја у року од 3 дана од сазнања.

Премија је новчани износ који уговаратељ плаћа осигуратељу на темељу склопљеног уговора.³¹ Уплатом премије осигуратељ преузима обвезу исплате

²⁶ Стипић, М., *нав. дело*, стр. 53. О свему више у Војковић, *Уговор*, стр. 338-341.

²⁷ Клобучар, Д., *Risk management и осигурање*, Загреб 2007, стр. 10.

²⁸ Стипић, М., *нав. дело*, стр. 54.

²⁹ Клобучар, Д., *нав. дело*, стр. 59; Стипић, М., *нав. дело*, стр. 54.

³⁰ Чл. 931.-935. ЗОО-а.

³¹ *Рјечник осигурања*, Масмедиа, Загреб 1997, стр. 346.

осигураног износа у висини одређеној уговором, у случају наступа осигураног случаја. Осигуратељ преузима ризик према уговору, чинидбу у корист уговаратеља, а од уговаратеља прима премију као протучинидбу.

Основна обвеза уговаратеља из уговора, *дужност је плаћања премије*. Она коегзистира са акцесорним и узајамним субјективним правом осигураника да буде ослобођен те обвезе јер је осигуратељ дужан примити исплату премије од сваке особе која има правни интерес да она буде плаћена. Обвезе се темеље на начелу узајамности.³²

Премија осигурања плаћа се у уговореним роковима или одједном при склапању уговора. Уговаратељ плаћа, ако није друкчије уговорено, одједном за сваку годину осигурања. Осигуратељ има право да неплаћене оброке премије текуће године осигурања наплати при било којој исплати из њега.³³

Колективно осигурање (без назнаке имена осигураника) обухваћа све особе које се у службеним евиденцијама воде као активни чланови у полици организације. Премија се плаћа унапријед за цијело вријеме трајања према броју осигураника означеном у попису приложеном полици. Ако је уговорено да се на крају године осигурања изврши коначни обрачун премије према просјечном броју чланова, осигурани износи за сваког појединог осигураника у полици не мијењају се. Премија се плаћа при склапању уговора за годину дана унапријед према постојећем броју активних чланова и службеним евиденцијама уговаратеља на дан склапања уговора. Коначни обрачун премије врши се на крају године трајања осигурања према просјечном бројном стању чланова. Уговаратељ мора овлашћеном представнику осигуратеља ставити на увид евиденције из којих се може утврдити стварно бројно стање чланова, а на његов захтјев дати писану потврду подсавеза о броју регистrirаних чланова на дан несретног случаја. Уговаратељ је обвезан плаћати премију за све осигуранике и за цијело вријеме трајања осигурања у року означеном у полици.³⁴

Уговаратељ је дужан пријавити осигуратељу при склапању уговора све околности значајне за оцјену ризика, а које су му познате или му нису могле остати непознате. Ако је уговаратељ *намјерно учинио неточну пријаву* или *намјерно преишати неку околност* такве нарави да осигуратељ не би склопио уговор да је знао за право стање ствари, осигуратељ може захтијевати поништење уговора. У случају *ненамјерне неточности или непотпуности пријаве* осигуратељ, по свом избору, може у року од мјесец дана од сазнања за то изјавити да раскида уговор или предложити повећање премије размјерно повећаном ризику, али не може се позивати на то ако су му у тренутку склапања уговора биле познате или му нису могле остати непознате те околности.

³² Чл. 931.-936. ЗОО-а.

³³ Чл. 10. Опћих увјета Croatia осигурања д.д.

³⁴ Чл. 7. Допунских увјета Croatia осигурање д.д.

Обвезе осигуратеља према ЗОО³⁵ обухваћају више група обвеза. Средишња је дужност исплате осигурнине у висини одређеној уговором у случају наступа осигураног случаја. Преостале стандардне обвезе осигуратеља су: примитак плаћања премије од сваке особе која има правни интерес да буде плаћена, обвезе у погледу уговорене франшизе (уговорени самопридржај) и обвезе утврђивања, процјене и вјештачења штете.

Појам *осигурнине* испуњење је обвезе осигуратеља као завршне фазе функционирања сустава осигурања, на *начелу узајамности и солидарности* јер уговаратељ удружује одређени износ (премију) у осигуравајуће друштво, а осигуратељ се обвезује да, у случају наступа осигураног случаја, исплати осигуранику или трећој особи накнаду (код имовинских осигурања), тј. уговорену своту (код осигурања особа) или учини нешто друго.³⁶ Код осигурања особа испуњење се састоји у исплати уговорене своте кад наступи осигурани случај, у поступку интерног назива - ликвидација штете (обвезе). Утврђујући правне претпоставке исплате осигурнине законодавац је прописао да је у случају наступа осигураног случаја осигуратељ дужан исплатити осигурнину одређену уговором у уговореном року који не може бити дуљи од 14 дана, рачунајући откад је осигуратељ добио обавијест да се случај догодио. Но, ако је за утврђивање постојања осигуратељеве обвезе или износа потребно становито вријеме, осигуратељ је дужан исплатити осигурнину или обавијестити да захтјев није основан у року од 30 дана од примитка одштетног захтјева. Уколико износ не буде утврђен у наведеним оковима осигуратељ је дужан без одгађања исплатити износ неспорног дијела своје обвезе на име предујма.³⁷

4. Опсег осигуратељног покрића

Уговором о осигурању спорташа од несретног случаја, кад настане несретни случај осигуратељ исплаћује уговорене износе и то: (1) осигурани износ *за случај смрти*, ако је због несретног случаја наступила смрт осигураника; (2) осигурани износ *за случај трајног инвалидитета* ако је због несретног случаја наступио потпуни (100 %) инвалидитет; (3) постотак од осигураног износа за случај инвалидитета који одговара постотку *дјеломичног инвалидитета*, ако је због несретног случаја наступио дјеломични инвалидитет; (4) *дневну накнаду због привремене неспособности за рад*, тј. за обављање редовитог занимања; (5) дневну накнаду за боравак у болници због лијечења од посљедица несретног случаја; (6) *накнаду трошкова лијечења*, ако је осигуранику због несретног

³⁵ Чл. 931.-942. ЗОО-а.

³⁶ Стипић, М., *нав. дело*, стр. 61.

³⁷ Чл. 943. ЗОО-а.

случаја била потребна лијечничка помоћ те је имао трошкове; (7) *остале уговорене обвезе* према посебним или допунским увјетима.³⁸

Износ осигуране своте није ограничен те је предмет слободног уговарања између осигуратеља и уговаратеља. Сукладно закону, у уговорима о осигурању особа (осигурање живота и од несретног случаја) износ осигуратељ исплаћује када наступи осигурани случај утврђује се у полици према споразуму уговорних страна.³⁹ Осигуратељ је у обвези ако случај настане: (1) при спортској дјелатности осигураника у грани спорта изричито наведеној у полици, и у свим другим гранама које по распореду спортова у цјенику премија спадају у исти или нижи разред опасности од спорта наведеног у полици; (2) за вријеме док се осигураник налази на изравном (непрекидном) путу и изван сједишта спортске организације чији је члан, од куће до одређеног вјежбалишта или мјеста за натјечање и на повратку кући; (3) при обављању одређених дужности по налогу управе спортског друштва (судјеловање на спортским састанцима, конференцијама, набавка спортских реквизита и сл.) и за вријеме док се налази на путу у свези с обављањем ових послова.

Износ премије је детерминиран и *разредом опасности* унутар којег је спорт разврстан према увјетима осигурања. Нпр., електронски пикадо, бриџ и спортови који не носе значајан ступањ ризика од наступа незгоде; разликују се од хокеја на трави, кајака на мирним водама, рафтинга, који носе повећани ризик; а најопаснији спортови су мото утрке, борилачки спортови и сл. Осигуратељ је у обвези исплатити осигурнину под увјетом да се несретни случај збио тијekom бављења оним спортом који је наведен у уговору или у спорту класифицираном у нижи разред опасности. Када несретни случај настане при спортској дјелатности осигураника у грани спорта која није изричито наведена у полици и спада у тежи разред опасности, осигуратељ је обавезан исплатити смањени осигурани износ која одговара омјеру између премије за тежи разред и плаћене премије.⁴⁰

Осигуратељ *UNIQUA d.d.* такођер нуди осигурање спорташа од истих ризика. Према паралелном премијском суставу у понуди другог осигуратеља може се уговорити осигурање од незгоде за чланове спортских организација: спорташа аматера и професионалца. Уговаратељи су спортске организације, а осигурање се уговара за њихове чланове, појединачно или групно. Премијске стопе остају непромијењене, а попуст на број осигураника се не примјењује. Премија се одређује према разреду опасности спортске активности која се осигурава. Покривени су и остали спортови у истом или нижем разреду

³⁸ Чл. 7. Опћих увјета Croatia осигурања д.д. О свему више у Војковић, *нав. чланак*, стр. 342-346.

³⁹ Чл. 966. ЗОО-а.

⁴⁰ Чл. 3. Допунских увјета Croatia осигурања д.д.

опасности. Осигурање траје највише једну годину.⁴¹ Према том уговору, осигурање обухваћа несретне случајеве (незгоде) које се члановима спортских организација и друштава (спорташима) могу догодити за вријеме бављења спортом за који се уговара осигуратељно покриће (припреме, тренинзи, натјецања), као и на директном путу до и од мјеста бављења спортом. Заштита не вриједи ако се директни уобичајени пут до и од мјеста на обављања спортске активности прекине или продужи, осим ако су прекид или одступање у вези с обављањем спортске активности или су узроковани хуманим разлозима. Уз надоплату, осигурање вриједи 24 х, и изван времена бављења спортом. Покривени су и остали спортови који спадају у исти или нижи разред опасности.⁴²

Успоредна анализа ових уговора непријепорно је потврдила, за стручњаке осигурања ноторну спознају, да се ради о темељно идентичном уговорном обрасцу у погледу битних састојака уговора, дефиниције правних појмова, предмета осигурања и осигураних ризика. Правне разлике могу се уочити тек код додатних клаузула за посебна покрића у вези са наступом несретног случаја.

Уговором је могуће осигурати додатне ризике, *дневне накнаде* и *дневне накнаде у болници* - уз обвезну каренцу у трајању уписану у полици. Осигуратељ није у обвези исплате дневне накнаде за вријеме уговореног временског искључења покрића (каренце). За осигурање привремене неспособности за рад, осигуратељ исплаћује осигуранику дневну накнаду у уговореној висини и то од 10.-ог дана од дана започетог лијечења, уколико друкчије није уговорено, а највише за 200 дана. За спорташе аматере то је вријеме за које је осигураник био неспособан за обављање редовног занимања, а не за судјеловање у спортској активности из полице. За професионалце то је вријеме неспособности за судјеловање у спортској активности (тренинг и натјецање) означеној у полици.⁴³

Уговором се може уговорити *клаузула лом кости*, уз доказани РТГ снимак, а накнада се исплаћује по штетном догађају неовисно о броју сломљених костију и оцјени трајног инвалидитета. Покрића нема код епифизиолитиса и болесних стања поремећаја чврстоће и грађе кости (остеопороза, остеомаластија и остале остеопатије) као нити код других патолошких пријелома костију.⁴⁴ Осигуратељи могу осигурати *додатне ризике* који нису у узрочној вези са спортском активношћу, од посљедица несретног случаја у свакодневном животу (24-сатно осигурање) уз плаћање доплатне премије.

Уговор о осигурању је ништетан, ако је у тренутку склапања настао осигурани случај или је био у наступању или је било извјесно да ће наступити.

⁴¹ UNIQUA д.д., Загреб, Опћи увјети осигурања од незгоде за чланове спортских организација.

⁴² Осигурање од посљедица несретног случаја (незгоде) – спортске организације и друштва, Увјети осигурања Н-Кл-007/01-14, 2018., UNIQUA д.д., Загреб.

⁴³ Чл. 10. Допунских увјета Croatia осигурања д.д.

⁴⁴ Чл. 11. Допунских увјета Croatia осигурања д.д.

Уплаћена премија враћа се уговоратељу умањена за трошкове осигуратеља. Закон је искључио обвезу осигуратеља на исплату осигуране своте у овим случајевима: (1) самоубојство и (2) намјерно убојство осигураника; (3) намјерно проузрочење несретног случаја и у (4) случају ратних операција ако није другачије договорено.⁴⁵ У случају намјерног убојства осигураника од корисника осигурања, осигуратељ кориснику не плаћа осигурани износ. Уговором могу бити искључени и други ризици. Према одредбама опћих и допунских увјета уговора искључени су и неки ризици који би могли бити у каузалној вези са обављањем конкретне спортске активности или се тичу здравственог стања осигураника било да се ради о привременом стању индуцираном забрањеном конзумацијом одређених твари или неким психо-органичким сметњама које нису биле познате. Обвезе осигуратеља искључене су у цијелости, ако је несретни случај у цијелости или дјеломично настао, односно, ако је непосредно или посредно проузрочен или којем настанку је допринијело или га учинило тежим: (1) судјеловање у тучњави на спортском терену или изван њега, када је извјесно да ју је осигураник започео или активно прихватио; (2) утјецај алкохола или утјецај дроге или наркотика чије је конзумирање супротно закону, осим ако их осигуранику није преписао квалифицирани лијечник или је конзумирао лијекове, те твари забрањене или супротне правилнику регулаторног тијела надлежног за тај спорт; (3) конзумирање твари које повећавају снагу и учинковитост, а укључује, али није ограничено, анаболичне стероиде, стимулансе и кортикостероиде, без обзира је ли их преписао квалифицирани лијечник; (4) други поступци или активности искључени аматерским или професионалним спортским уговором осигураника у вези са уговореним занимањем; (5) стања психопичног, психонеуротичног или епилептичног поријекла, остеоартритис, артритис или друга дегенеративна болест зглобова, костију, тетива или лигамената.

Ако осигуратељ установи да је осигураник успркос препоруци или забрани лијечника (који га је лијечио од озледе због које је избивао из спорта) тренирао и/или наступао на натјечањима или судјеловао у спорту покривеним осигурањем, осигуратељна обвеза не постоји. Сматра се да је осигураник сам преузео ризик несретног случаја јер је ризик извјестан. Исто и ако осигураник као возач или путник у тренутку наступа несретног случаја није користио заштитну kacигу или није био везан сигурносним појасом према одредбама Закона о сигурности промета на цестама. За спорташа професионалца осигуратељ није у обвези уколико повреда није дефинирана на према опису из чл. 1. ст. 5.⁴⁶ Опћи увјети осигурања наводе другу групу опћих ризика који искључују обвезу осигуратеља на исплату, а који се дијелом покапају са законским разлозима искључењима.⁴⁷

⁴⁵ Чл. 973.-977. ЗОО-а.

⁴⁶ Чл. 4. Допунских увјета Croatia осигурања д.д.

⁴⁷ Чл. 9. Опћих увјета Croatia осигурања д.д.

5. Осигурани случај

Опћи појам ризика означава будући неизвјестан догађај који може имати непожељне последице без обзира на то како је настао или је изазван. Ризик није идентичан с неизвјесности која је саставни дио ризика - неспособност антиципације догађаја или исхода, када вјеројатност догађаја није позната. Осигуратељна пракса прихвата ове облике осигурања професионалних спорташа од последица несретног случаја: (1) привремену неспособност за рад, привремену потпуну неспособност (*temporary total disablement*), (2) дјеломични или трајни инвалидитет, трајну потпуну неспособност (*permanent total disablement*) и (3) смрт услјед несретног случаја (*accidental death*). Прво, покрива спорташа док је привремено онеспособљен за игру услјед озлиједе или болести, а друго случајеве озледа које доводе до краја каријере или потпуне спортске неспособности (спортски инвалидитет).⁴⁸

Тјелесна озледа је сваки поремећај у структури и функционалности одређеног дијела тијела настао у одређеном и ограниченом времену било физикалним (струја, топлина), кемијским (киселине, лужине) или механичким (ударац, пад, убод, прострјел) узроком, а који, у већој или мањој мјери, смањује могућност за обављање свакодневних активности. Треба разликовати тјелесне озледе од оштећења.⁴⁹ С обзиром на могуће узроке и модалитете настанка озледе могу настати као последица изравног контакта с другим спорташем или без њега. На настанак и тежину озледе може утјецати и тип спортске подлоге, метеоролошки увјети итд. У Шпањолској је ризик од повреде на утакмици професионалног ногомета 12 пута од тренинга и припрема, а најчешће су повреде мишићног ткива које уобичајено лијече до тједан дана.⁵⁰ Спортове разликујемо и према врсти те количини оптерећења које захтијевају.⁵¹

За спорташа професионалца осигуратељ није у обвези ако *тјелесна повреда* није специфична физичка повреда проузрочена несретним случајем, која је изравна последица несретног случаја и није настала због кумулирања низа несретних случајева или повреда и ако је нису изравно или неизравно проузрочили, нису допринијели и/или је погоршали, физичко оштећење, мана, дегенеративна болест или друга болест која је постојала прије уговарања осигурања. Физичко оштећење, недостатак, мана и/или болест морају постојати прије уговарања, а ако нису дијагностициране прије ступања на снагу

⁴⁸ Линк Брокери д.д., Загреб, Увјети осигурања професионалних спорташа од ризика незгоде те привремене или трајне потпуне неспособности. О свему више у Војковић, *Уговори*, стр. 346-349.

⁴⁹ Више у Војковић, Х., *нав. чланак*, стр. 347 и тамо наведена литература.

⁵⁰ Asociación RUVID. *Injuries of professional soccer players twelve times more frequent in competition than during training sessions?*. ScienceDaily, 17 February 2015. www.sciencedaily.com/releases/2015/02/150217083932.htm

⁵¹ Види Мишигој-Дураковић, М., *Тјелесно вјежбање и здравље: знанствени докази, ставови, препоруке*, Загреб 1999, стр. 168.

осигурања, ако их је, по мишљењу лијечника цензора, осигураник могао бити свјестан на датум ступања на снагу уговора. Код опасних (екстремних) спортова, осигуратељ је обвезан исплатити осигурани износ или дио у пуном износу ако је изричито уговорено и ако је плаћена одговарајућа премија. Иначе, обвеза осигуратеља не постоји ако несретни случај настане при судјеловању у ауто- и мотоциклистичким утркама, *rally*, *carting* и тренингу, спортским скоковима падобраном, вожњи и управљању зракопловом и летјелицама свих врста, осим у својству путника у јавном пријевозу.⁵² За осигурање опасних спортова, често носитељи спортских активности не желе склопити уговор због више цијене премије, а и осигуратељи их не желе уврстити у понуду.⁵³ Могуће рјешење могло би бити прописивање обвезног осигурања за неке опасне спортове као у Француској.⁵⁴

*Осигурани случај је догађај проузрочен осигураним ризиком,*⁵⁵ није апстрактне нарави, нити представља ситуацију чији је настанак врло вјеројатан или је у настајању. Осигурани ризик мора бити будући, неизвјестан и независан од искључиве воље уговоратеља осигурања или осигураника.

Појам *незгода* (несретни случај) односи се на серију манифестираних околности које су проузроковале штету, а *штета* су штетне посљедице настале у сваком појединачном случају.⁵⁶ У осигуратељној пракси незгодом се сматра изненадан и о вољи осигураника независан догађај који, дјелујући углавном извана и нагло на тијело осигураника, има за посљедицу његову смрт, потпуни или дјеломични трајни инвалидитет, пролазну неспособност за рад или нарушење здравља које захтјева лијечничку помоћ, односно лијечење у болници.⁵⁷ Истакнимо истовјетност појмова осигураног и несретног случаја, иако законодавац и осигуратељна пракса понекад користе друкчије стручно називље. Према увјетима уговора под појмом *несретног случаја разумјева се сваки изненадни и од воље осигураника независни догађај који, дјелујући углавном извана и нагло на тијело осигураника, има за посљедицу његову смрт, потпуни или дјеломични инвалидитет, привремену неспособност за рад или нарушење здравља које захтијева лијечничку помоћ.*⁵⁸ Неки осигуратељи под *незгодом* (несретним случајем) подразумевају појединачан, изненадан и непредвидив догађај који се догодио на познатом мјесту и у познато вријеме те је директно и неовисно узроковао тјелесно оштећење или смрт и које није

⁵² Чл. 4. ст. 9. Допунских увјета Croatia осигурања д.д.

⁵³ Просо, М., *Спортско осигурање*, стр. 42 у бил. 19.

⁵⁴ Мићовић, М., *нав. чланак*, стр. 745.

⁵⁵ Чл. 922. ЗОО-а.

⁵⁶ Chrissantis, С., *Смисао и значај појмова „осигурани догађај”, „осигурани случај”, „ризик” и „незгода” у упоредном праву осигурања*, Еуропска ревија за право осигурања, бр. 3/2007, стр. 21.

⁵⁷ Чл. 6. Опћих увјета за осигурање од незгоде, 2018, UNIQUA д.д., Загреб.

⁵⁸ Чл. 5. Опћих увјета Croatia осигурања д.д.

увјетовано нити у узрочно-последичној вези с било којим претходним стањем осигураника.

6. Правне претпоставке и поступак наплате осигурнине

Код наступа осигураног случаја закон и осигуратељни увјети прописују поступак наплате осигураног износа на основу чињенице да је остварен уговорени осигурани ризик услјед незгоде спорташа тијekom обављања спортске активности. У више консекутивних фаза прије евентуалне исплате осигурнине утврђују се пријекно потребне претпоставке које морају бити испуњене. Прва је обвеза обавјешћивања о наступању осигураног случаја, тј. пријава несретног случаја, затим, утврђивање права корисника на накнаду, уз могуће вјештачење релевантних околности, те исплата осигураног износа.

Пријава осигураног случаја (штетног догађаја) обавијест је коју је према уговору осигураник или корисник осигурања дужан дати осигуратељу кад настане случај.⁵⁹ Према хрватским прописима осигураник има обвезу *обавијестити о наступању осигураног случаја у року од 3 дана од сазнања под пријетњом накнаде штете осигуратељу ако ту не би испунио.*⁶⁰ Уговор о осигурању спорташа захтијева од осигураника који је претрпио озљеду да се: (1) одмах *пријави лијечнику*, тј. позове лијечника ради прегледа и пружања потребне помоћи и подузимања свих потребних мјера ради лијечења, да се држи лијечничких савјета и упута у погледу начина лијечења; (2) да о несретном случају писмом *извијести осигуратеља* у року када му то према здравственом стању буде могуће; (3) да с пријавом *пружи осигуратељу сва потребна извјешћа* и податке нарочито о мјесту и времену настанка случаја, потпуни опис догађаја, име лијечника који га је прегледао и упутио на лијечење или који га лијечи, налаз лијечника о врсти и тежини озљезде, о насталим евентуалним посљедицама, и податке о манама, недостацима и болестима које је евентуално осигураник имао прије настанка случаја.

Ако несретни случај има за посљедицу *смрт осигураника*, корисник осигурања дужан је писмом извјестити осигуратеља, прибавити потребну медицинску и другу документацију. Осигуратељ је овлаштен тражити накнадна објашњења и доказе, те на свој трошак подузети радње у сврху лијечничког прегледа осигураника путем својих лијечника или лијечничких комисија да би се утврдиле важне околности пријављеног случаја. Ако осигураник не би поступио према одредбама уговора те би тако придонио настанку инвалидитета или да инвалидитет буде већи него што би иначе био, има право само на размјерно смањену накнаду.⁶¹

⁵⁹ *Рјечник осигурања*, стр. 354 у бил. 77. О свему више у Војковић, *нав. чланак*, стр. 350-352.

⁶⁰ Чл. 941. ЗОО-а.

⁶¹ Чл. 12. Опћих увјета Croatia осигурање д.д.

Након уредног извршења обвезе пријаве штете слиједи фаза *утврђивања права корисника* из полице, установљење битних чињеница од којих овиси исплата и опсег накнаде, овисно о посљедици (смрт, инвалидитет, привремена неспособност). Стручна особа осигуратеља (процјенитељ штете) врши увид у документацију (штетовни спис), организира *извид и процјену штете*.⁶²

Када је посљедица несретног случаја *инвалидитет*, осигураник је дужан поднијети: пријаву, полицу, доказ о уплаћеној премији и околностима настанка случаја и медицинску документацију с утврђеним посљедицама ради одређивања коначног постотка трајног инвалидитета.

Процјена и обрачун штете темељи се на коначном постотку инвалидитета којег одређује осигуратељ према табlici за одређивање постотка трајног инвалидитета као посљедице несретног случаја (незгоде). Поступак *вјештачења* предвиђен је за ситуације када уговоратељ, осигураник или корисник и осигуратељ нису сугласни у погледу врсте, узрока или посљедица несретног случаја и висине обвезе осигуратеља. Код спора о чињеницама њихово утврђивање повјерит ће вјештацима одређене специјализације, при чему једнога именује осигуратељ, а другог супротна страна. У случају несугласја налаза вјештака они заједнички одређују надвјештака, који даје мишљење само о спорним чињеницама, у границама њихових налаза и мишљења.

Када су остварене претпоставке за *исплату осигураног износа* осигуратељ га исплаћује или одговарајући дио или уговорену дневну накнаду осигуранiku односно кориснику у року од 14 дана након што су обвеза осигуратеља и њена висина утврђене, уз увјет да је несретни случај наступио за вријеме трајања осигурања и ако су посљедице наступиле тијekom године дана од дана настанка случаја. Коначни постотак инвалидитета одређује се према табlici инвалидитета послје завршеног лијечења када код осигураника у односу на озљеде и посљедице наступи стање устаљености, када се према лијечничком предвиђању не може очекивати погоршање или побољшање. Ако као даљња посљедица случаја наступи смрт осигураника или инвалидитет, осигуратељ исплаћује кориснику, односно осигуранiku, износ осигураног износа предвиђеног за такве случајеве без обзира на исплаћену дневну накнаду за привремену неспособност за рад или исплаћену накнаду трошкова лијечења.⁶³

7. Закључак

Иако је уговор о осигурању спорташа модеран институт спорт и озљеде биле су познате и у антици. Друга Антифоновна тетралогija из 5. ст. пр. н. е. садржи судске говоре у замишљеном случају несретне смрти спорташа и питању одговорности починитеља.

⁶² Стипић, М., *нав. дело*, стр. 125.

⁶³ Детаљније у чл. 14. Опћих увјета Croatia осигурања д.д.

Осигурање спорташа од спортских озледа у хрватском тржишту осигурања још је ријеткост и важност није препозната. Понуђени увјети подударни су у битним елементима и осигуравајуће куће нису заинтересирани за искорак према тржишту. Уговор се често закључује као спонзорство осигуратеља уз протучинидбу маркетиншке промоције твртке осигуратеља. *Закон о спорту* не дотиче питање осигурања у спорту без обзира на актуалност теме. *Ultima ratio* осигурања је у поправљању, санацији и умањењу неповољних финансијских учинака који су резултанта оствареног ризика за вријеме практицирања одређене спортске активности. Правни однос између осигуратеља, уговоратеља осигурања и осигураника заснива се на уговору. У хрватском праву однос између субјеката уговора заснива се на опћим увјетима који генерално утврђују правни оквир за осигурање од несретног случаја (незгоде) и допунским увјетима који дефинирају посебне увјете за осигурање спорташа. Правни образац уговора о осигурању спорташа од несретног случаја утврђен је одредбама ЗОО-а. Правни однос ће настати ако су испуњене претпоставке ваљаности правног посла. Уговор неће бити правно ваљан уколико осигурани ризик не припада категорији, чистих и шпекулативних ризика. Предмет осигурања могу су *појединачни чисти осигурљиви ризици*. Питање правне квалификације осигурљивог ризика и садржаја појма увјетовано је осигуратељном праксом.

*Željko Bartulović, Ph.D., Full-time Professor
Faculty of Law, University of Rijeka*

*Hrvoje Vojković, Ph.D., Assistant Professor
Gras Savoye Croatia d.d., Willis Towers Watson Group*

AN ACCIDENTS IN SPORTS – FROM ANCIENT GREECE TO MODERN ATHLETES' INSURANCE AGREEMENT

Summary

In the first part of this paper, the authors deal with a preserved ancient source about an unfortunate case in sports in Antiphon's Second Tetralogy as proof of the existence mutual point of legal considerations and sport at that time. The question arises of the non/responsibility of an athlete who caused the death of another athlete on the practice field. In the second part of the paper, the contemporary insurance of athletes due to the consequences of an accident is analyzed, the obligation and voluntariness of insurance, the rights and obligations of the contracting parties, the

characteristics of the insurance contract, the conclusion of the contract, insurable interest, risk, etc.

Key words: *accident in sports, Antiphon, athlete insurance contract, elements and conclusion of contract, insurable interest*

Литература

- Aman, M., Forssblad, M., Henriksson-Larsén, K., *Insurance claims data: a possible solution for a national sports injury surveillance system? An evaluation of data information against ASIDD and consensus statements on sports injury surveillance*, BMJ Open, vol. 4, no. 6/2014., <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4067892/>
- Asociación RUVID. *Injuries of professional soccer players twelve times more frequent in competition than during training sessions?*. ScienceDaily, 17 February 2015. www.sciencedaily.com/releases/2015/02/150217083932.htm
- Бартуловић, Ж., *Повијест хрватског права и државе*, Ријека 2008.
- Бартуловић, Ж., *Повијест права и државе (I. дио - Опћа повијест права и државе)*, Ријека 2014.
- Војковић, Х., *Уговор о осигурању спортиста од посљедица несретног случаја*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, год. 56, бр. 2/2019.
- Gerald, S., *Puissance sportive et ordre juridique étatique: contribution à l'étude des relations entre la puissance publique et les institutions privées*, L.G.D.J, Париз, 1990.
- Допунски увјети Срoатиа осигурање д.д.
- Закон о спорту, Француска, 1962.
- Закон о спорту, Народне новине, бр. 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16.
- Закон о спорту, Србија, Службени лист бр. 2/07.
- Sarawan E., *The Tetralogies and Athenian Homicide Trials*, The American Journal of Philology, вол 114, no. 2/1993.
- Chrissantis, S., *Смисао и значај појмова „осигурани догађај”, „осигурани случај”, „ризик” и „незгода” у упоредном праву осигурања*, Еурoпска ревија за право осигурања, бр. 3/2007.
- Клобучар, Д., *Риск манаџмент и осигурање*, Загреб 2007.
- Маргетић, Л., *Опћа повијест права и државе*, Ријека 1988.
- Маргетић, Л., Сиротковић, Х., Бартуловић, Ж., *Врела из правне повијести народа СФР Југославије*, Ријека 1989.
- Маргетић, Л., Апостолова Маршавелска, М., *Хрватско средњовјековно право, врела с коментаром*, Загреб, 1990.
- Мићовић, М., *Спорт и осигурање*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, вол. 49, бр. 4/2012.
- Мишигој-Дураковић, М., *Тјелесно вјежбање и здравље: знанствени докази, ставови, препоруке*. Загреб 1999.

Желько Бартуловић, Хрвоје Војковић, Несретан случај у спорту – од античке ГРЧКЕ до савременог уговора о осигурању спорташа (стр. 225-244)

- Опћи увјети Croatia осигурања д.д.,
Осигурање од посљедица несретног случаја (незгоде) – спортске организације и друштва, Увјети осигурања Н-Кл-007/01-14, 2018., UNIQUA д.д., Загреб.
- Правилник о распореду врста ризика по скупинама и врстама осигурања односно реосигурања, Народне новине, бр. 23/2016, 27/2016.
- Просо, М., *Спортско осигурање*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, год. 47, бр. 2/2010.
- Росети Ј., Рехабилитација софиста: не више “рђави учитељи”?, Зборник Матице српске за класичне студије, 8, Нови Сад, 2006., https://www.maticasrpska.org.rs/stariSajt/casopisi/klasicne_studije_8.pdf
- Рјечник осигурања*, Масмедиа, Загреб 1997.
- Sealey R., *The Tetralogies Ascribed to Antiphon*, Transactions of the American Philological Association (1974-2014), 114, 1984. на https://www.jstor.org/stable/284140?read-now=1&seq=15#page_scan_tab_contents
- Schneider, S. et al., *Sports injuries: population based representative data on incidence, diagnosis, sequelae, and high risk groups*, British Journal of Sports Medicine, 40, бр. 4/2006, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2586164/>
- Симендић, М., *Антифонтове политичке идеје: једна реконструкција*, Годишњак Факултета политичких наука, Универзитет у Београду, год. XV, бр. 26/2021.
- Софисти 3: Тетралогije /Антифон*, Службени гласник, Београд 2018.
- Стипић, М., *Осигурање с основама реосигурања*, Сплит, 2008.
- Ђурковић, М., *Хрватски спорташи осигурани само спонзорским уговорима*, Свијет осигурања, бр. 1/2007.
- Ђурковић, М., *Много ризика, мало осигурања*, Свијет осигурања, бр. 2/2007.
- UNIQUA д.д., Загреб, Опћи увјети осигурања од незгоде за чланове спортских организација
- Хенрик II, француски краљ, https://hr.wikipedia.org/wiki/Henrik_II.,_francuski_kralj
- Henrik VIII. Tudor Homouniversalis, <https://vojnepovijest.vecernji.hr/vojna-povijest/henrik-viii-tudor-homouniversalis-1416796>,
- Хрватски уред за осигурање, *Тржиште осигурања у Републици Хрватској 2017*, коловоз 2018.
- Чоколић, А., *Како је настало одвјетништво (и тко су били највећи одвјетници античког свијета)*, Гласник адвокатске коморе Војводине, год. 86, књ. 74, бр. 5/2014, <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0017-0933/2014/0017-09331405295C.pdf>.

XIX МАЈСКО
САВЕТОВАЊЕ